

MAGYAR MERKURIUS

(II.)

A' *Tsászári és Királyi Felség' Kegyelmeivel*

Indúlt BÉTSBÖL Kedden 6. Januariusban. 1795.

Elegyes Jegyzékek.

Jourdán nem holt-meg, a' mint a' *Hír* mon-
dotta volt: hanem hoszfzas és terhes beteg ágyából
már fel-gyógyult.

Hollandiából, Hágából, azt a' nevezetes dolgot
írjak: hogy a' *Szövetséges Belga Tartományoknak*
Rendgyei, 2 Követeket, kik között egyik *Brantsen*,
a' ki régen Frantzia országban ugyan tsak követséget
viselt, a' másik pedig *Reepelár*, *Hertzogenbuschba*
küldötenek legyen olyan véggel, hogy itt előbb fegy-
ver-nyúgvást kötvén, innen az után a' békeféségnek
munkálása végett, *Párisba* végyék úttyokat. — Ez
ma az egyik leg fontosabb ujjságunk.

A' *Régenburgban* a' Frantziákkal való békéllés
iránt, a' *Német Rendék'* gyűlésében *Déc.* 22-dikén
meg-határozott *Conclusumnak* summás foglalattya
ez: — „Kérni kell a' F. Tsászárt, hogy egy
illendő és el-fogadható békeféségnek végre hajtását,
és egy ezen békeféségre ízükséges *Elő-Tractát*, a'
Pruszszus Királyal együtt vegyen munkába: de úgy,
hogy az elő-fordulható környúlállásokhoz, és a' hadnak
meg-eshető kéntelen való folytatásához képpelt, a' ha-
di kézfületeket is, a' leg nagyobb erővel tegye a'
Német Birodalom.

Orosz Ország.

Meg-érkeztén November 30-dikán reggeli 6 órákor *Petersburgha* a' Tsászárnéhoz Generálmajor *Islenieff* Gróf *Suwarow*tól azzal a' hir-adással, hogy a' *Lengyelek*' fő városa *Warschau* Nov. 9-dikén magát az *Orosz* seregeknek fel-adta légyen, és a' nevezett városnak költsait is a' Tsászárnénak által adván, a' Tsászárné Generál *Suwarow*ot akkor mindjárt Feldmarschallá, *Islenieff*et pedig Generáll'jtrántá vette. Más nap (*Déc. 1-ső* napján) a' Tsászárné rendeléséből, a' főbb szemelvények a' Tsászári udvarba öszve hivattatván, az *Igazgató Synodus*nak tagjai az udvarban, a' több nagy és fő Papok az udvari templomban, a' Tanátsnak tagjai, az Udvari Dámák, a' több fő aszszonyi és férfi szemelvények, és az idegen Ministerek pedig a' Parádé-szobákban, meg-jelentenek. A' Tsászárné és a' Tsászári Familiának több tagjai, előttök az Udvari tisztiek menven, dél tályban 1 órákor a' templomba bé-mentenek, a' hol a' *Synodus*nak tagjai és a' jelen lévő fő Papság által fogadtattanak. Mihelyest a' Tsászári Familia a' maga felséges ülő helyeire a' templomban le-telepedett, a' fő Udvari Mester és valóságos titkos Tanátsos Gróf *Besborodkó Sándor Andrejewitsch* egy hir-adást olvasott-fel ezen nagy Gyülekezeten, a' melly, egyebek között, arról is nevezetes, hogy a' *Lengyel* dolgoknak folyását égész a' *Török* háborutól fogva *Warschuanak* meg-vételéig, a' mennyiben t. i. azoknak az *Orosz* Birodalomhoz valami bé-folyások lehetett, magában foglalja. A' summája ezen hir-adásnak, a' mint a' *Bétsi* udvari ujjságban olvastatik, szórol-szóraz : — „

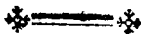
„A' *Lengyeleknek* a' *Török* háboru alatt ki-mutatott ellenséges magok-viselete; az a' dühötség, a' mellyet ők, a' magok 1788-tól fogva 1791-gyig tartott Diétájokon ki-mutatattanak, a' Tsászárné méltosága és Birodalma ellen el-követett méltatlanságok, végre az *Orosz* Birodalommal való még a' leg ré-gibb és az *Orosz* Birodalom által garántérozottatott *Trak*áknak, s-a' *Lengyel* *Republica* fundamentomoz tör-

vényeinek, meg-rontattások, a' midőn t. i. erő és
szalfaság által más országlás-formája állított-fel,
mind ezek a' dolgok még friss emlékezetben vagy-
nak. Eppen ilyen nyilván való dolog az is, hogy
a' Tsáczárné, a' maga igáfságos haragjának a' *Lengyel*
Nemzet' jobban gondolkodó és a' *Targoviczi*
Confæderatiót formáló részének elő segéllésire, és a'
Respublika' régi *Jussainak* és *Szabatságának* visz-
sza állítására fordította. Az *Orosz* seregek ekkor
Lengyel országba bé-rukkoltanak, és a' *Lengyel* sere-
geket magok előtt hajtották mind addig, mig a' *Lengyel*
Király, rész szerént eszközeinek meg-fogyatko-
zása miatt, rész szerént pedig tsalfa sugallások által
arra vétettetett, hogy a' törvénytelen ujjitásokat ked-
vellő minden barátjaival együtt, a' *Targoviczi Con-*
fæderatió mellé áljon. De ez a' *Targovitz* *Confæ-*
deratió mellé való állás nem egyenes indulatból szár-
mozott volt. Sok *Lengyelek* a' *Frantziák* fejeivel
vóltanak egy értelemben, a' kik az *Isteni Törvénye-*
ket, és a' magok között addig fenn-álló *Hatalmat* fel-
forgatták. Az *Orosz Birodalom* ellen való haragot
(ránkört) azzal kezdték most már ki-mutatni a' *Leng-*
yelek, hogy az *Orosz* seregeknek ki-oltásokkal fen-
nyezetöztek. „

„Által lehetett tehát mind ezekből azt látni,
hogy magunkat, vagy szüntelen tartó hadi-állapot-
ban való maradás által kellett volna minden háfzon
nélkül vesztegetnünk, vagy pedig más eszközöket
kellett, a' méregnek ki-oltására, elő vennünk. A'
Tsáczárné tehát arra indittatott, hogy a' *Pruszszus*
Király ajánlását meg-halgassa, a' ki t. i. maga is ál-
tal látta vólt azt, hogy a' *Lengyel* gondolkodás'
módjának, a' maga *Státus*sihoz-is, még pedig egy ol-
yan időben, a' midőn az egész világot veszedelem-
mel fenyegető *Istentelen Frantziák* ellen, a' mi kö-
zönsönséges *Szövetségesünknek* társaságában, hábo-
ruba botsátkozott, melly káros bé-folyása lehetne.“

„Ennek a' környülállásnak vólt az a' következése,
hogy *Lengyel* ország meg-osztódván, a' *Tsáczárné*

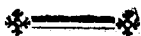

a' maga Birodalmához azokat a' tartományokat, a' mellyek az *Orosz* Birodalamtól a' régi időkben éppen azzal a' ravaszsággal izakasztattak vólt el, mint a' melly tsalfasággal a' mostani orosz gondolkodásu *Lengyelek* viseltetnek, és a' melly tartományokban lévő lakosoknak velünk éppen egyenlő eredetek, s-ugyan azon vallások vagyon, és pedig ezen vallásokért elnyomattatást szenvedtenek. A' Tsászárné most már tehát olyan reménségben vólt, hogy a' keskenyebb határok közzé szorított *Lengyeleknek* leszen az a' böltességek, hogy a' magók még meg-maradott tartományaikra nézve nékiek öly igen izükséges tseudefségnek feun-tartásán, igyekezni fognak. De továbbá, meg hagyván a' Tsászárné nékiek azt a' szabadságot, hogy magoknak egy illendő országlás-formáját állítsanak lábra, ehez képpest azt a' jó-akaratot is mutatta hozzájuk, hogy az ö Respublikájokkal egy azt *Oltalmazó Kötésre* lépett, a' mellyből izármozó minden hafznak a' *Lengyelek*' részéről vóltanak, és a' mellynek éreje szerént ök, a' Tsászárné minden más boldog Jobbágyainak *prerogátváiból* részesítetttenek. Hanem tsak hamar úgy mutatta-ki magát a' dolog, hogy a' *Lengyelek*' háládadofságához nem lehetne számot tartani, a' mint-hogy a' *Grodnoi* ország-gyülésnek vége, külömb-külob-féle Dékrétomok által, már nyilván ki-mútatta, hogy a' zenebonáskodásra, és annak a' Hatalmanságnak megkärösítésára, a' mellytől a' *Lengyeleknek* egész tseudefsége, boldogsága, söt egész léte függött, melly erőfisen hajlandó legyen.,,

„ Ezen gondólkodás módgyának leg első jeleit, a' *Lengyel* seregeknek a' *Madalintzki* vezérlése alatt az *Orosz* tábortól való el-fzökések, s-más egyéb magok - viseleteik, nyilatkoztatták - ki. Ezeket követte egyszeriben egy *Kosciuskó* nevü más *Rébellis*, ki is a' *Lengyel* Királynak a' *Targoviczi* *Confoederatzió* mellé való állása után mindgyár el-fzökvén, a' *Frantzia* Istentelenekkel ártalmas égyet-értést kezdett forralni. Ez az átkozott ember, *Krakauban* a' *Rébelliónak* fészkit meg-fundálva, egyfersmind egész

Lengyel országban és *Litthwániában* igyekezte a' maga mérgit ki-terjesztetni; sőt még az *Orosz Birodalommal* egyesített *Lengyel tartományokban* is igyekezte ezt a' mérget el-hintezni; hanem minden következés nélkül, mert minden tudgya, hogy az azokban lakó nép, a' melly az igaz *Hitü Görög Ekklesiához*, és az *Orosz Monárhákhoz*, örökké vonzódást (hajlandoságot) mutatott, most annyivál inkább, a' midön már az *Orosz* országló Fejedelmi páltza alá jutott, ehhez, meg-ronthatatlan jobbagyi hívséggel viseltetik. „

„A' *Krakauánál* történt első tsata, a' hol ő (*Kosciuskó*) a' *Lengyelek'* sokasága által némü-némü nyereséggel járt, ötet a' Rébelliónak terjesztésire még jobban fel-ingerelte, annyira, hogy *Warschauban*, még az ő Vezéreinek száma is, és pedig a' Királlyal együtt-tartók között is, meg-számosodott. *Áprilisnek* 17-dike leszen az a' mindeneknek emlékezetiben meg-maradandó nap, a' mellyen a' *Lengyelek* a' Szövetség-meg-szegést a' leg nagyobb mértékre vitték; a' melly napon t. i. öök, a' magok bizodalnokokat a' Szövetségen fundálódó hívségbe vető, és ezért *Warschauban* magokat tsendesesen viselő, *Orosz* feregeket a' világból ki akarták óltani. Ezen vétkes tselekedetnek végre hajthatásában, a' leg kisebbtől fogva a' leg nagyobbig minnyájok részt vettek, a' midön a' *Tászárné* Ministerinek házára rohánván, az *Orosz Residenset* és a' Követséghez tartozó több szeméjeket árestálták, a' *Ministeriale Archivumot* el-vették, a' házat fel-prédálták, és az ahhoz tartozó hivatal-beli szeméjeket fogságban tartották, és mind ezek által, még a' *Barbarusok* között is meg-bánthatatlan *Közönséges Némezeti Törvént*, meg-szegték. Az után, az Istentelen, és a' minden hazafiui rendet fel-sórgató *Jakobinusok* ártalmas tudományokhoz vonzódoó indulattyoknak követésire adván magokat, *Warschauban*, a' *Frantzia* országban mostan fenn-álló országlás-formához hasonlót állítottak öök is fel, és annak, a' *Respublika*-beli leg

főbb világi és Papi személyeknek meg-büntetések által, mutatták jeleit. „

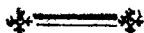
„ Az Istennek keze azonban nem engedte-meg, hogy a' dühösködő *Lengyelek*, a' Szövetség-szegésnek gyümöltseivel élhessenek. A' *Warschauból* eltávozott *Orosz* seregek, a' több szomszédságban lévőkkel magokat egyesítették, és együtt olyan erővel állottanak-ki, hogy őket az árulok meg-támodni nem mérészelték, hanem azon igyekeztek, hogy a' több városokat és tartományokat is a' *Warschaut* követésekre ingerelhefsék. Az *Orosz* Vezéreknek személsége és vitézsége tsak ugyan mindenütt ellent állott az ő igyekezeteknek, ki-vévén az egy *Wilna* várossát: de tsak ugyan itt is a' mi seregünknek egy kitsiny része ellen el-követtett árulás, a' *Lengyeleknek* nagy meg-verettetése által boszszultatott-meg. Minden ő arra tzelozó próbájok, hogy a' hadat a' mi hataráinkig ki-terjefzthessék, nékiek vált rend kívül való veszedelmekre. A' *Lázásztók*, Aprilis' 26-d kán *Wilnától* nem meszize *Polone* mellett. Május' 21-diken, *Orschmene* mellett, 23-dikán *Dubenkánál*, 26-dikán túl a' *Weixelen Schekotschine* mellett magának *Kosciuskonak* a' *Rebellisek*' fejinek vezérlése alatt, 28-dikán *Chelmnél*, Jun. 7-dikén *Ivenczánál*, 14-dikén *Soli* mellett, Jul. 6-dikán *Wigoda* mellett, 20-dikán *Salatánál*, 22-dikén *Stonimnál*, 31-dikén ismét *Wilna* mellett, a' midön az *Orosz* seregek az erősségeket magával a' várossal együtt meg-vették, Augustus' 20-dikán *Olitánál*, az után végre *Luban*, *Kowno*, és *Grodno* mellett, s-több más helyeken meg-verettetvén, ezeknek alkalmatosságával, ágyuzó kézületeiket, Magazinumjaikat, és a' rébellis had' folytatásához szükséges minden egyéb kézületeiket, el-vesztették. Az után a' Generál *Suwarow* vezérlése alatt még számosabb *Orosz* seregek gyülvén öfzve, néhány izben meg-verték a' *Lengyel* vezéretket, nevezetesebben pedig *Brezsc* mellett, a' hol egy számos tso ortyok veszett-el. „ — „ A' más oldalról, túl a' *Weixel* vizin *Madjesice* mellett, September 29 dikén, a' *Lengyeleknek* ki-vállogatott se-

fege az ő fő Vezérjekkel *Kosciuskóval* együtt, Generállájnánt *Fersen* által tökéletesen meg-veretttévén, maga a fő vezér is több másokkal együtt elfogattatott. Már ekkor *Suwarow*, úttját egyenesen *Warschaunak* vette, és magát több sereggel egyesítvén, Oktober' 15-dikire, a keményen meg-erősítettett, számos ágyukkal meg-rakatott, és nagy számu fegyveres seregtől óltalmaztatott, *Prága* nevű *Warschawi* külső város ála, meg-érkezett. Ez, 4-dik Novemberben, reá való rohánas által meg-vétettvén, az ellenségnek itt esett meg-verettetése *Warschaur*a nézve is olly szorongató volt, hogy ezen város a kegyelemért esedezni kéntelenítettvén, magát a győzedelmeseknek jó-indulattyokra bizni kéntelenítettt. " BCU Cluj / Central University Library Cluj

„ Ilyen módon tsendesítettt-le a *Rébellió* Lengyel országban, és az árulók' keletzéi (törei) így tétetődtek semmivé. „ — „ Azon Isteni Kegyelemnek a' melly a' Tsászárné' minden tselekedeteit és elkezdett munkáit, 33 esztendőknél le-folyta alatt tartott országlása alatt, meg-szűnés nélkül szerentsésítette meg-ismérése mellett, minden Tsászári Jobbagyok hálaikat adhatnak a' Teremtőnek, és hozzája járulhatnak könyörgéseik által azért, hogy az Isten, ezen dolognak tökéletes le-tsendesedésire, az *Orosz Birodalomnak* hafzuára és ditsőtségire, a' tsendeségnek és bátorságnak az ő határjain való állandó meg-erősítésire, a' jövő időkben is, a' maga szent fejedelmit nyújtsa. „

Ezen hir-adásnak fel-olvastatása után, a' Teremtőhöz haláadó imátságok emeltettek, és az *Ur Isten teged' ditserünknek* el-éneklése mellett a' bátyákról 201 ágyu-lövések estek, a' melly után, a' *Nowgorodi* és *St. Petersburgi* Metropolita *Gábiel*, és az egész Papság, a' Tsászárnénak egy közönséges beszéd által szerentsét kívántanak. A' templomból a' maga szobájiba menvén vizsgálta a' Tsászárné, itt az idegen Ministerektől, a' Tsászári Familiának tagjaitól, s végre a' mind két nemen lévő fő szemellyektől fogad-

ta-el a' szerentse-kivánást. Az után egy 35 fzemé-
jekre terített asztalnál méltóztatott ő Tsászári Felsége
ebédelni, mellynek alkalmatofságával, midőn a' Ge-
nerál-Feldmarschállokért és a' győzedelmes Orosz se-
regekért ivutt a' Tsászárné, 51 ágyu-lövések tétette-
nek a' báftyákról,

A' *Breszci* győzelemnek meg-értése után, (a'
mint ezt még egyszer említettük volt) egy 30 ezer
Rubeleket erő Brillánt *Kokárdát* (kalap bokkrétát vagy
koszorut), a' következő irás mellett küldött volt
a' Tsászárné, *Suwarownak*: — “

„*Pétersburg* 26. Okt. 1794. — *Gróf Wasilovics*
Sándor! „

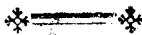
„A' *Kegyelmed'* sebefs marschai, és az ellenségen
vett győzedelmei, azok nevezetesen, a' mellyek *Sept.*
5-dikén Krzepice mellett, és *8-dikán Breszce* mellett
történetnek, a' *Kegyelmed'* hozzánk viseltető hivsé-
ges szolgálat-beli tűzinek, munkáságának, alkalmafsá-
gának, és vitézséginek nyilvánóságos bizonyságai. —
Ezeket *Mi* is, ilyeneknek is merjük lenni, és különös
haladatofságunkat mutattjuk érettek. Ennek bizony-
ságául pedig *K.mednek* egy *Brillánt Cokárdát* kül-
dünk, és a' *K.med* által nyert ágyuk között 3-mat
ajándékozunk *K.mednek*. Egyéb aránt esedezünk a'
Teremtőnek, hogy a' Haza hasznára a' *K.med* igye-
kezeteit ennek utánna is segítse elő. Vagyok *K.med-*
nek jó-akarója. „ — — „*Katalin.* „

A' *Prága* és *Warschau* el-foglalásának hirire,
egy 60 ezer *Rubeleket* erő, és a' leg pompásabbak köz-
zül való *Marschalli páltzát* küldött *Suwarownak* a'
Tsászárné, ilyen irás mellet: — „

„*En*, *Kegyelmednek* minden győzedelmeihez,
valmint szintén *Prágának* és *Warschaunak* meg-vé-
telihez is, szerentsét kívánok. Különösön vagyok a'
K.med jó-akarója — — *Katalin.* „

„*Generál Repnin*, *Litthivániai* és *Sámo-
giszi*ai Kormányozóvá tétettetett. A' *Lengyel Rec-*

publika jövődö-beli állapottyának tökéletes meghatározására ki-rendeltetve lévő Deputatzió, 4 féle Ofztalyokból áll: — de erről ezen-túl bővebben.

Mostani állapottyáról *Lengyel* országnak egyebet nem irhatunk, hanem, hogy *Suwáow*, (*ad interim*) a' régi, vagy inkább a' *Grodnai* Diéta által vizfsza állítottatott országlás-formát hozta jsmét addig vizfsza, míg a' Tsászárnétól a' további rendelések meg-érkezhernek. Az úgy nevezett *Senatus Permanens* is vizfsza tetettetett, a' melly az ország dolgait a' Királlyal együtt igazgattya.

Azok a' 15 ezer *Lengyel* katonák a' kik magokat a' *Oroszoknak* fel-adták, az *Orosz* Regementekbe széllyel ofztattattak, és az ország' belső részeire szállítottak.

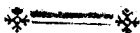
Lengyel Ország.

Hogy *Lengyel* országban most a' sok vizfontagságok után valami bövség uralkodna, azt nem lehet vélni.

Déli Pruszsziából, vagy Nagy *Lengyel* országból úgy irnak, hogy ezen ország az erdőkben koborló nagy számú ragadozók seregeitől meg máig is sokat szenved, és ezen *Haramia* csoportok sok erőszakot követnek-el.

A' *Pruszsus Király* a' *Déli Pruszszi* Insurgenskre nézve, *Déc.* 10-dikén ilyen *Pátenst* tetetett közönségsé: — „

„*Friedrich Willhelm* s-a. t. — Minekutánna *Mi*, a' *Déli Pruszszi* zenebonáknak le-tsendesedésivel, a' *Mi* seregeink által el-fogatott hadi fogjoknak állapottyát meghatároztuk, és el-végeztük, hogy ezeket, a' hadi szolgálatra lett kényszerítettésekre nézve, az ő eddig szenvedett fogságokat nékiek büntetés gyanánt tartván lenni, már most szabadon el-botsássuk: erre való nézve a' *Mi* váraink *Komendánsainak* megparantsoltuk, hogy a' fogoly tiztkeket, a' kik magokat hiteknek le-tétele által arra fogják kötelezni, hogy

ellenünk többet nem szolgálnak, ne csak szabadon botsafsák, és nékiek pafsuft adgyanak, hanem még a' köz-katonákat is, a' környülállásokhoz képpeft rész szerént a' *Mi Regementeink* közzé ofszák, rész szerént, nékiek úti költséget is adván, őket hazájokba küldgyék, rész szerént pedig őket, mint *Kolonistákat*, vagy egyéb módon, a' hova lehet, helyheztéfsék-el. „

„Továbbá azon *Mi Déli Pruszsziai* jobbágyainkra, valamint a' tiztkekre úgy szintén a' köz-emberekre nézve is, a' kik a' *Lengyel* zolgalatban mint valóságos katonák, úgy hadakoztanak a' mi seregeink ellen, olyan fel-tétel alatt rendeltünk *Amnestiát* (el-felytkezéft), ha t. i. ök, önként, és minekelötte el-fogattattanak vólna, fegyvereiket le-tették. A' melly végezésünkét ezen *Patensünk* által olyan reménséggel erőfsittyük-meg közönségesen, hogy ezek, a' valóságos meg-bánásnak érzésével jövendöben hívséges jobbágyokká válnak, és a' magok boldog környülállásaikat meg-betsülni meg fogják tanulni. „

„Azonban, a' melly meg-fzokott kegyelmes atyai fzemekkel kívánunk *Mi azon Mi Déli Pruszsziai* vassallufsainkra és Jobbágyainkra le-tekinteni, a' kik a' meg-bánthatatlan hívségnek szent köteleit a' magok akarattyok ellen ketté-fzakasztották: így mindazonáltal azokat, a' kik a' fenn-forgó *Insurrectióban*, Tsábitók és Fő-Rébellisek vóltanak, a'-vagy a' tartományból való hozfzas el-távozások, és a' meg-hívás után való magok' nem jelentések által, magokat kötelefségekről el-felejtkezett Jobbágyoknak lenni bizonyították, a' meg-érdemlett büntetés alóll fel nem öldozhattyk. „

„Erre való nézve, a' mi velünk született Királyi Kegyelmefséget, a' szorofs igafságnak sinór mértékivel egyesítvén, meg-határozzuk, hogy: — „

„1)-ben. Minden *Déli Pruszsziai Nemes* vagy *Páp*, így szintén minden Királyi és városi tiztviselőök, a' kik az *Insurrectióban* valami módon részt

vettének, a' vagy ez alatt *Déli Pruszfiából* el-távoztanak, a' *Mi* Státussainkban lévő minden javaknak tehetségeiknek, és méltóságaiknak elvesztése alatt arra köteleztetnek, hogy magokat leg feljebb 1795-nek 1-ső Januariusáig személjesen, vagy pedig (de csak igen terhes okokra nézve) irás által, jelentsek, és a' Revoluzzióban való részesülésnek, vagy a' magok jelen nem létinek, adgyát okát.

2)-szor. A' kik ezen idő alatt meg-jelenni, vagy ezen jelentést meg-tenni el-mulattyák, az ilyenek' jószágainak confiscálásához, a' Királyi Törvények szerént, a' Kamara haladek nélkül fogjon hozzá.

3)-szor. Az olyanok, a' kik az *Insurrectiót* fianszándékkal elő segítették, Hadi és Politzáj Commissiót állítottak-fel, ennek üléseit igazgatták, *Univerzálékát* és *Pátenseket* adtanak-ki, erőszakkal fegyvert, köntöft, és eleséget sajtoltanak öfzve, hasonló erőszakkal fegyveres embereket gyülytötenek, a' *Mi* tífztviselőinket le-tették, a' városokat a' rendetlenségek által fel-forgatták, *Kassáinkat* el-vették, közönségesen az ország-beli adókról *Quietántziákat* adtanak, a' vagy akar mi más hasonló egyéb módon magokat gonofz Rébellis embereknek lenni meg-bizonyították — az ilyenek, a' meg-visgáltatás és meg-büntettetés végett, árestáltafsanak — a' melly végre, *Breszlauban*, *Glogauban*, és *Briegben*, különös Commfisiók állván-fel, ezek az elejekbe állittatandó minden *Insurgenseknek* mentségeiket, a' leg lehetősebb sietséggel, meg-halgassák, és velek a' *Mi* Criminalis, törvényeinknek úgyan bánnyanak. „

A n g l i a.

A' *Torki* Hertzeg *Déc.* 6-dikán meg-érkezett *Londonban*. *Déc.* 8-dikán, a' Kabinét minden tagjainak, és sok más fő tífzteknek jelen-létekben, tanatskozás volt nálla: de a' me'lynek végzésit még most nem tudhattuk.

A' *Frantziák* ellen való háborunak nyomos folytatására tzelozó több nevezetes kézfületek közzé

számláltatik az is, hogy az Udvar olyan *subsidiális* Tractára lépett a' *Braunswájgi* Hertzeggel, a' melly fzerént ez, 2 ezer katonákat fog *Anglus* szolgálatra a' Frantziák ellen által botsátani.

Admirál Howéról azt mondgyák, hogy haza-érkezése után mindgyár feredőre ment — s-hogy vízfzonozott kérelmire a' szolgálathól ki-botsattatván, helyette, a' fő *Anglus* hajós sereg' vezérlelésit, *Admirál Hood* fogja által venni, a' ki tavaly a' *Toulon-nál* tsatázott *Anglus* hajós sereget vezérlette volt.

A' Frantzia partokra való ki-szállásra tzélozó kéz ületekről még nem szüntenek-meg keményen be-fzélleni: noha mások ezen beszédnek hiteleségit az-zal a' hirrel gyengitik, a' melly fzerént a' *Tersey* és *Güernsey* nevű, Frantzia országhoz közel lévő szige-tekről vagy 3 *Anglus* Batalionok haza hivattattak.

Frantzia Ország.

Egy időtől fogva sokat írnak *Párisból* valami ujj zenebonáról, mellynek a' fegyver-készítő műhelyekben doigozó munkások volnának az okai. Ezen zenebonából valosággal akart is lenni valami. Az egész zenebona *Historiájának* kezdete, le - folyta, és eltsendesedése, röviden ennyiből áll: — A' *Convent* decretálta volt, hogy ezeket a' fegyver-fabrikákat innen *Párisból* az országban el-szélefszize, mellyre a' többek között ezek voltak az okai: — eddig, tsak *Párisban* készítettének a' fegyverek, mellyre nézve minden más *Fabrikákból* ide gyülyttenek a' munkások — a' fegyverhez kivántató minden matériákat megszize föld-ről kellett *Párisba* hórdatni, úgy hogy a' *Nemzetnek* egy *Flinta* 3 vagy 4 száz *Livrájába* is került, a' midőn egy *Flintának* készítéséért tsak a' munkásnak 15 *Livrák* adattattanak, holott vagynak olyan magános *Fabrikások*, a' kik egy *Flintának* a' munkajáért 5 vagy 6 *Livrával* meg-elégefznek — a' munkások a' magok atyok fiai közzül el-valofztódván, megszize földre ide *Párisba*, a' drágoságnak, bujaságnak és örköltsi feslettségnek közep-pontzára, gyülytettek öfz-ve — talám a' *Roberspieristáknak* magános tzéljok is

lehetett ezen durva munkásoknak ide-gyűlytésekben. — Ezek s-több ilyen okok indították a' Conventet az említett Dekrétomnak hozására. — A' békételei *Jáobinusok* ezt a' környülállallást is a' többek között, a' magok hafznokra fordították, és a' munkásokat fel-ingerelték, a' kik már öfzve is kezdettenek vólt feregelni; hanem a' Conventnek néhány tagjai érkezvén közzökbe, ezek arra vettek a' béketelekedőket, hogy tsak egy 20 személjeből álló Követséget küldgyenek magok közzül a' Convent elibe. — Bé-érkezvén tehát a' Követség a' Conventbe, panaszolt, hogy a' mint hallatik, a' Convent az ő kenye-eket el akarja venne: hanem azt is erőfsítette egy-fzersmind a' Convent előtt, hogy a' munkások' öfzve-sereglésinek semmi támodás-beli tzelja nintsen. — A' Prases így felelt a' Követségnek: — „A' Convent soha el nem felejtkezik arról, hogy a' Haza a' maga gyermekeinek munkát és az által élelmet tartozik adni: de egyfzersmind nem felejtí-el a' Convent azokat is szemmel tartani, a' kik a' jó hazafiakat elrsábitani igyekezik. A' Convent meg fogja a' ti kívánságotokat vizgálni: azonban, ha egyízer valamit decretált, véghez is tudgya vinni, hogy az tilzteltessék. „

Égy embert, a' ki a' munkásokat a' kerekedők' meg-öldöklésre, és fel-prédálására ingerelte, ezen munkások magok fogságra vittek. — Ezen idő alatt *Versáliában* is kezdődött vólt e' féle öfzve-futás: de oda is Kép-viselők menvén, a' tsendefség itt is helyre állott. — A' Convent pedig az e' feléktől meg nem rettenvén, a' maga decretoma mellett meg-maradott, hogy t. i. a' Fegyver-Fabrikák ismét magános emberekre bizattassanak. A' munkások közzük azok, a' kik katonák vóltanak, ha a' magános Fabrikásoknak reájok szükségek nem lészén, a' magok Regimentyeikhez küldtetnek. — Az olyan magános Fegyver-Fabrikások, a' kik esztendei egyezésre lépnek, minden Flintáért 3 Livrányi tóldást kapnak azon felyül, a' mi a' szabott ára.

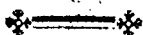
A' *Carrier* procefsusáról és meg-ölettetesiről, ezek lehetnek az utolsó jegyzések: —

A' maga 10-dik Décemberi *Examennyiben* megvallotta *Carrier*, hogy sok Rojálistákat meg-öletett: — „de ez szükséges dolog volt (úgy mond), és ezt akkor a' Convent is helybe hagyta. Az én *Vendébe* való érkezésem előtt már 200 ezer Republikánusok vesztének volt el. Generálissaink az ágyukat az ellenség' kezire játszották volt. Jó katonáink torturáztattak, a' fákra fel-köttettek, és elevenen meg-égettek. Oda érkezésemkor még az ő ágakra aggatott karjaik fzemléttettek. Tehát hasonló eszközöket kellett elő vennünk., — „Azok, a' kik jó katonáinkat torturázták, és Generálissaink, a' kik ágyuinkat az ellenségnek által adták, szabadon vagynak: és én békóban. Én az ágyukat ismét vizfza vettem, és a' *Ligeris* bal-partya' lakosaival szépen banván, tsak azokat lövöldöztettem-meg, a' kik ezen a' vizen túl mentenek. Már most, a' midön győzedelmet vettünk, a' közönséges gondolkodás' modgya is meg-változott. Eddig *Szabadító* és *Vendei Héros* volt a' nevem: most vér-szomjuhozónak tartattatom. Én ragadozók' vérit ontattam-ki: nem bánom tehát, tsak vigyenek a' vefztő-helyre!., — A' Convent Präfesse Carriernek ezen szavaira röviden azt jegyzette-meg: hogy, ha abban az időben a' Convent a' *Carrier* öléseit helybe hagyta, azért tselekedte, mivel azt gondolta, hogy azon meg-ölettetett emberek, előre rendes Commissió által itéltetnek legyen meg. Az után így folytatta *Carrier* a' beszédet: — „

„Ugyan hogy itelhetek ti mostanra, arról, a' mi ez előtt esztendővel történt. Én az országnak mostani politikai tsendefségin nem tsudálkozom: de tudgyátok e' ti mi némü állapotban voltunk mi akkor? Az akkori kegyetlen had, tsupa méfzárlás volt. Az el-követett kegyetlenségekről nem lehet képzeleteket formálni. Ez a' had az én oda-menetelem előtt kezdődött-el, és én ott nem tsak egyedül voltam. Ha a' *Cshouansok* (Rojálisták) békefség' punktumául az én fejémet kérték volna: ezt én már eddig nékiek régen által adtam volna: és ha ezen szerentsétlen had-

nak az én nem létem véget vethet, nem bánom, ha az egész Nemzet-boszfszuállása reám omlik is. Az én oltalmazó plánomom így igen rövid lenne. Azt kívánom, hogy, ha a *Chouánsokkal* valami egyező Traktára lehet menni, tehát mindent én réam kell háritanni. —

„A' 11-dik DéceMBERI *Examenben* így beszélt *Carrier*: — „Az embereknek vízbe való fullasztása, előbb másutt kezdődött, és *Nántesben* az után gyakoroltatott. Ez az emberiséget szomorító *Scena* már most hazatik ismét emlékezetbe. (Ezen szókra morgottak a' halgatók: *Carrier* pedig így folytatta beszédgyit: — „Most már, a' midőn tsendefség vagyon, irtoznak az ifzonyuságokon. De gondolhozzatok viszfza azokra az el-múlt időkre! Gondoljátok-meg a' Torturákat, mellyeket katonáink szenvedtenek. A' hazafiák közt való hadban a' két *Fél*, hasonló módon szokott egyik a' másiknak viszfza fizetni. Akkor tsak a' tartatott Patriótának, a' ki ugyan erőssen az vólt. Az országló-szék tudta a' dolgokat, mért nem tiltottam-gy? Azt is vetik szememre, hogy *Pitt* által lettem volna meg-vesztegettetve, holott a' *Pitt* atyufiait én fogattam-el. Milliók forgottanak a' kezünkbe, s-még is most nékem és a' feleségemnek tsak 10 ezer *Livránk* vagyon. Kivánom, hogy ez a' had tsendes eszkö-zök által végződgyék-be: de hogy valaha így történt volna, nints reá példa. Az én projectomom a' vólt: hogy a' Rojálisták' fő vezérit *Charettét* meg kell nyerni, és az után mind azokat, a' kik a' Res-publika ellen fegyvert viseltek, a' hajókon tengeri szolgálatra kell széljel oszlatni: a' melly plánomomat, most utoljára is a' Hazának *téftálom*. „ — „Én nem tudtam, hogy a' *Conventet* tsak 7 vagy 8 személjek igazgattyák: tehát a' *Decrétomokhoz* tartottam magamat. Haza érkezésemkor, bámultam a' dolgok' folyá-sán. „ — „Még egyszer mondom, hogy a' *Decrétomok* égetést, puftztitást, és rontást parantsoltak. Én a' *Conventet*, kivált-képpen pedig a' *Commissiókat*, mindenről tudósítottam. *Frantzia* országot az ifzonyuságok tartottak-meg: de az idő, a' környülállás

sok, és azokkal együtt a' gondolatok módgyai is megváltoztanak. s. a. t. — Így folytatta *Carrier* a' maga mentségit a' következő napokon is, míg utóljára felé hangot változtatván, vagy semmit nem akart többet mondani, vagy mindent magára vett, azt mondván, hogy a' mit eddig el-tagadott vagy homályosan adott is elő, úgy tartsák, mint-ha azokat is maga ellen nyilván meg-vallotta volna. —

A' *Carrierrel* együtt meg-sententziáztatott *Grand-maison*, egyik tagja, *Pinard* pedig Biztossa volt a' *Nántesi* Commissiónak, a' mellynek több tagjai 27-ten, a' vád aloll fel-oloztattak, és szabadon bocsátattak. — (A' többi most nem tér ide.)

B é t s.

Tegnap (Januárius' 5-dikén) reggeli 9 óra tályban, a' katoná Profosz vagy fog ház előtt, katonák között, 4 Státus' fogjaira, u. m.: *Platz-Hadnagy Heberstreitra*, Kapitány *Billeckre*, Kapitány *Riedelre*, és volt Marha orvasláft tanító Professor *Wolstein-ra*, az a' sententzia mondattatott — hogy az első felakasztásék, a' második 10 éfztendei, a' 3-dik 8 éfztendei, a' 4-dik pedig 2 éfztendei, vár-beli fogságra és munkára mennyen, a' melly éfztendőknek eltelések után az ő Felsege tartományiból örökösön számkivetefsének. — Az elsőn a' jövő Tsötörtökön fog a' sententzia exequaltatni. A' más hármak fagságából, a' sententziának fel-olvasatása után, két-két éfztendők el-hagyattak: hanem az ő Felsege Birodalmaiból kiküldettnék.

Erdélyből. — Kolosvárról. Déc. 26-dikán.

Gr. és Gen. Néhai *Bethlen Adámné* aszszony, ő Nga itt hagyta bennünket, és Testvérje néhai *Báró Bánffy Farkas* Ur ő Exciája után el ment az Örökké-valóságba. — Az ország gyűléséről sokan haza mentenek az Innepekre, hogy Feleségeiket s-gyefinckeiket körül esókolgassák, melyre nézve a' *Diétai* ujjságok egy pár napokig meg-szüntenek. — A' F. Királyi Biztos *B. Barkó* Ur ő Exja, már jobban kezdett lenni. — A' F. Királyi Táblán eddig volt Itélőmester *Cserey János* Ur, első Királyi Ügyek' Kormányozójává, és egyszerűs mind a' Kamarán Tanácsossá lett.